

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22 lutego 2016 r.

Adam Bodnar

VII.812.5.2014.AL

Pan
Tadeusz Jędrzejczyk
Prezes Narodowego Funduszu
Zdrowia
ul. Grójecka 186
02-390 Warszawa

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie wskazywał w wystąpieniach kierowanych do Ministra Zdrowia na **konieczność podjęcia pilnych działań mających na celu ustanowienie mechanizmu, który pozwoli pacjentowi uzyskać informację o tym, gdzie może realnie uzyskać świadczenie zdrowotne, którego wykonanie zostało mu odmówione z powołaniem się przez lekarza na klauzulę sumienia.**

Pierwsze uwagi Rzecznik skierował w wystąpieniu do Ministra Zdrowia z dnia 21 lipca 2014 r. Rzecznik stwierdził, że wskazana jest niezwłoczna nowelizacja ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przenosząca obowiązek zagwarantowania realnej możliwości uzyskania świadczenia przez pacjenta z indywidualnego lekarza na publicznoprawne podmioty instytucjonalne wykonujące działalność leczniczą na zlecenia państwa, finansowaną ze środków publicznych.

Na podstawie art. 68 ust. 2 Konstytucji RP, **władze publiczne mają obowiązek zapewnić „równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych”**. Rzecznik zwrócił uwagę, że zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w sprawie prawa do klauzuli sumienia w ramach legalnej opieki medycznej¹, **państwo jest odpowiedzialne za zagwarantowanie poszanowania wolności myśli, sumienia i wyznania pracowników służby zdrowia, a jednocześnie za**

¹ Rezolucja nr 1763 (2010 r.)

zapewnienie pacjentom dostępu do zgodnych z prawem świadczeń zdrowotnych bez zbędnej zwłoki.

W dniu 7 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał w pełnym składzie wniosek Naczelnej Rady Lekarskiej dotyczący prawa lekarza do odmowy wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z sumieniem (sygnatura akt K 12/14). Trybunał stwierdził między innymi, że **art. 39 zdanie pierwsze ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 464 ze zm.) w zakresie, w jakim nakłada na lekarza powstrzymującego się od wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jego sumieniem obowiązek wskazania realnych możliwości uzyskania takiego świadczenia u innego lekarza lub w innym podmiocie leczniczym, jest niezgodny z art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.** Zdaniem Trybunału, **ustawodawca mógł i powinien zastosować inne, bardziej efektywne, sposoby informowania pacjenta o realnej możliwości uzyskania świadczenia zdrowotnego.**

Trybunał Konstytucyjny nie odroczył terminu utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu, dlatego też powyższa regulacja utraciła moc w dniu wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, tj. po jego opublikowaniu w Dzienniku Ustaw RP (Dz. U. z 2015 r., poz. 1633). Tym samym, **od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału w polskim porządku prawnym nie istnieje podmiot zobowiązany do wskazania pacjentowi, któremu lekarz odmówił wykonania określonego świadczenia powołując się na klauzulę sumienia, realnych możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w innym podmiocie leczniczym.** W tej sprawie Rzecznik dwukrotnie skierował wystąpienie do Ministra Zdrowia, w dniu 12 października 2015 r. oraz w dniu 14 grudnia 2015 r. W załączeniu pozwalam sobie przesłać kopię całej korespondencji prowadzonej dotychczas z Ministrem Zdrowia. Zdaniem Rzecznika **powyższy stan prawny sprawia, że istnieje zagrożenie braku możliwości uzyskania świadczenia zdrowotnego przez pacjenta, które to zagwarantowane są w art. 68 ust. 1 i 2 Konstytucji.**

Tym samym, **za zasadne należy uznać dążenie do ustalenia, czy wedle procedur Narodowego Funduszu Zdrowia ciąży na kimś obowiązek wskazania pacjentowi, któremu lekarz odmówił wykonania określonego świadczenia powołując się na klauzulę sumienia, realnych możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza**

lub w innym podmiocie leczniczym. Ustalenie, że określony podmiot ma taki obowiązek informacyjny spowoduje, że zagrożenie braku możliwości uzyskania świadczenia zdrowotnego przez pacjenta zostanie zniwelowane. Przyczyni się to znacznie do zwiększenia poziomu ochrony konstytucyjnie zagwarantowanego prawa każdego obywatela do równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o wskazanie, czy Pana zdaniem - wedle procedur Narodowego Funduszu Zdrowia - ciąży w obecnym stanie prawnym na jakimś podmiocie obowiązek wskazania pacjentowi, któremu lekarz odmówił wykonania określonego świadczenia powołując się na klauzulę sumienia, realnych możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w innym podmiocie leczniczym.

Załącznik 5

Podpis na oryginale